

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog »Sokolska Prosveta«

God. II. - Broj 10.

Ljubljana,
5. marča
1931.

Izlazi svakog četvrtka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani (Narodni dom)
Telefon br. 2543 • Račun kod poštanske štedionice br. 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Deset godina smrti — tren večnog života!

E. GANGL:

Brat dr. Ivan Oražen — Soko i čovek

Iz govora na žalobnom zboru 13. marča 1921. god. u Narodnom domu u Ljubljani posle sprovoda.

Na širokoj, dugoj cesti, koja se vije iz prošlosti u sadašnjost, iz sadašnjosti u budućnost žare crveni cvetovi kao da su izrasli iz vruće krvi srca. U cvetovima je život i snaga, zdravlje i lepota, vrlina i plemenitost. Na gornjem kraju, u sredini, dole, levo, desno — svuda i uvek, u tom nikad mirnom i neprestance gibivom moru crvenih cvetova života i snage, zdravlja i lepote, vrline i plemenitosti stoji on, naš brat starosta — dr. Ivan Oražen!

U doba kada je Sokolstvo do dubine postalo svesno svoje preporodilačke i do narodne samobitnosti i savesti vodeće uzgojne i kulturne zadace, slobodna volja našeg članstva uzdigla je brata Oražena na vodeće mesto u našim redovima — i sa ponosom ovio je preko junačkih grudi trobojku — vanjski znak starostovanja. »Mavrica na tri pramence« (Duga u tri pramena) prelila je i pretopila na Sokolskom saboru u Novom Sadu na Vidov dan 1919. godine svoje boje iz slovenačke uzine u širiru i sveopsežnost državne zastave. Pa to je bila samo vanjska, vidljiva promena na Oraženovim grudima. Unutra, u duši, naše mu je ujediničje živelo već davno — tamo od žalosnih i veselih dana njegovih mladenačkih godina!

Ozbiljnošću čoveka, koji je do zreo u žestokoj borbi života, latio se svog sokolovanja. Vodio ga je Tyršev načelo, kojim je Sokolstvu udahnuo životnu snagu i nepobedivu moć, naime načelo da Sokolstvo nije osnovano za stranke, već za čitav narod. Sokolstvo nije promenljivo kao što su promenljivi politički ili kulturni nazori, već je većito istinito te tako veličanstveno i visoko stoji nad svim savremenim sporovima! — Sokolstvo je svenarodna organizacija, zato ne može da služi nijednoj političkoj stranci ili staleškim organizacijama. Samo je narod temelj celoj kulturnoj, političkoj i gospodarskoj organizaciji, zato Sokolstvo mora biti zajednička narodna svojina, da bi dobili i održali barem jednu vezu, koja će pojedine sastavne delove povezati u harmoničnu celinu; da bi dobili jednu osovinu, oko koje će se kretati kolo sreće i dobrobit našeg naroda.

Tako je žarila sva nutanost našeg prvog saveznog starešine brata dr. Oražena u sjaju i toplini sokolskih kreposti. Nebi bilo plemenitih dela, da nije plemenitosti u duši. Tyrševa ostavština planula je u njemu svom svojom pobedničkom snagom i prožela celo njegovo mišljenje i čuvstvovanje. Svaka njegova misao, svaka njegova želja bila je posvećena sreći naroda i domovine. Sam odrekao se je svakog uživanja svake raskoši, ugibao se je svakoj prilici koja je i malo sizała preko granica skromnosti svesnog Sokola demokrate. Ukoliko je najviše bilo moguće njegovim materijalnim i moralnim snagama, bezuvetno je služio načelima socijalne pravednosti, da ublaži tupljenje i bedu sirotinje, ne samo da izleči i uteši fizičke boli i rane, nego da i bolnim, ranjenim srcima poda ublažujuć i osvežujuć lek. Njegova duša nije tražila ništa takvoga, da bi zasitila pohlepnost individualnog egoizma, koji je njegova sokolska savest potisnula daleko na stranu sa ravne staze njegove muževnosti i njegovog značaja! Svoje vlastite sreće, kako ju prikazujemo u svakodnevnom smislu, odlučno se odrekao onog časa, kad mu je zakletva vekovne vernosti sokolskim načelima i sokolskom bratstvu naložila svešteničku poštenost, samozataju i usavršavanje u dobrom, lepom i istinitom.

Originalni drvorez slikara-grafičara E. Justina, Ljubljana

★ 8. II. 1869.

Ivan Oražen

† 11. III. 1921.

I nebi bilo plemenitih dela, da u duši nije bilo ljubavi, jer delo bez ljubavi kao zdenac je, koji presahne u peskovitom tlu. I samo je jedna ljubav, koja se ovija oko dela čoveka Sokola, sada kao mučenički venac, sada kao kruna pobednika i vladara — a to je ljubav prema domovini!

I ova ljubav brata dr. Oražena bila je dublja od mora i viša od naših gora i verna i stalna do crnog groba! Iz nje priklopelo je i rodilo se sve, što je blagotvornog otvorenim rukama sipao među braću i sestre,

kojima nikad nije pitao, kako se zoveš i što si, odakle si i kojeg si uverenja. Ako je bio pečat poštenosti ljubavi planula je u njegovu vratu. Što je bednija bila tvoja sudbina, to bliže si stajao njegovom sreću. Sam dete bolesti, truda i suza, nosio je u svojim grudima bolove svijeta, kao što je i uživao sreću u zajedničkoj sreći svijeta i u zajedničkom dobru napajao se jedinom blagodatju svoje iskrene duše.

Sva deca iste majke domovine dobivala su od brata Oražena toliko,

koliko je mogao i znao da da, a mnogo puta i više, nego što bi smeo dati. U toj neograničenoj domovinskoj ljubavi planula je jakim svetlom iskra humaniteta, koja je njegovom karakteru i pozivu dala izraziti potez čoveka modernih nazora čovečanstva, a koja je ujedno dokazom sasvim nacionalno-kulturne misije Sokolstva koje pored bratstva uzdižu i načela jednakosti i slobode do visine najodličnije organizacije kulturnog Slovenstva!

Ništa više nije mrzeo, do li bes-

misleno trošenje i uništavanje materijalnih i moralnih dobara, koje besvesno proždire ludo veseljačenje. Iz Sokolstva hteo je da izgradi spasonosnu branu protiv razuzdanosti, surovosti, uživanja nemoralna i drugih mana i poroka naših dana. Jer će i narod biti slab, mekan i bolestan, budu li mu slabi, mekani i bolesni pojedinci; a narod se diže do neslućene jakosti, do moralne veličine i do materijalnog dobra ako je telesno i moralno zdrav svaki njegov sastavni deo! Ljubav prema narodu uputila je brata Oražena do pravog shvatanja zadace sokolskog uzgoja. Zato je bio Soko iz dubokog uverenja i sa čvrstom verom da je Sokolstvo za narod apsolutno potrebno, kako bi sa radom Sokolstva izneli sve svoje nutamje bogatstvo na beli, veliki dan, i da narod niko ne voli, ko je neprijatelj Sokolstva i ko protiv njega radi sa kojimgod sredstvima, razlozima i name-ramal!

U časovima samoće, kad se je brat Oražen ugibao svetu i tonuo u svoje misli, želeo je sladak zagrljaj prirode i njezinih krasota. Kretao je u gaj i lug, koji dobroćudno i primamljivo sklanjahu njegov beli dvorac. I tamo mu je misao na Sokolstvo misao na domovinu misao na našu mladež, misao na braću širom naše države i van njezinih granica bila verna dobra pratilica. Razgovarao je s drvećem i grmljem, koje je šaputalo i šumilo u milovanju povetarca; razgovarao je s ovcem kraj puta, slušao je pesme ptičjih zica. Sva duša, široko razotkrivena, podrhtavala mu je u bujici božanskih užitaka, koji se u nju slevahu iz neiscrpnog vreća prirodnih tajna i lepota. Želeo je dignuti se u oblak neba, koji je nad njim plovio u nedogledne daljine, gledao pred sobom naš čudesni svet, njegovu milinu, veličanstvenost i bogatstvo. Njegova ljubav uznosila mu je dušu za oblakom neba, grčila je svu našu zemlju u širini sadanjih granica razlevala se preko njih sve do tamo, gde deo našeg naroda još kuka u sponama ledenog, krutog tudinstva, letela je k severu i k istoku Slovenstva, gde se spremaju naša braća Sokoli, da jaki i snažni srnu u nove borbe za naše i svoje i zajedničko konačno ujedinjenje, i za slobodu svega Slovenstva i za njegovu veliku budućnost!

Naš brat starosta nije poznavao mira, u kojem se gasi stvaralačka snaga; nije poznavao zadovoljstva, koje čoveka nagoni na nerad. Sokolsko većito nezadovoljstvo bilo je pokretna poluga novim delima, novim nacrtima, novom snovanju. Sokolstvo teži k savršenstvu; usavršavanje pak mu je sredstvo. Najviša mera čestne i moralne lepote svega naroda kao celine ideal je sokolskog rada a čim više usavršavaš sebe tim više se tvom usavršavanju odmiče uzor i cilj Sokolstva; ti pak moraš za uzorom i ciljem uvek dalje, uvek više. I zato u sokolskom radu nema i ne može biti nikakvog zastoja i nikad nećeš iz sokolskih ustiju čuti usklik bana'nog zadovoljstva: Dosta! Svršeno je!

A danas ukazuje se naša bolest: Svršeno je! — U gluhu noć odjekuje pitanje: Gde si, brate starosto? U nedeljak je opet ubičajena sednica starešinstva. Dodji! Ne zaboravi!

Ta on nije nikad zaboravio! Neželju za nedeljnom posedelom i njime kod bezbroj sednica. Nikad nije bio umoran, nikad sit rada. O svakom pitanju, pa bilo na oko a još tako neznačajno, tražio je temeljit razgovor i tačan izveštaj, da je čitav položaj našeg Sokolstva uvek pred sobom jasno video. Bolje nije mogao da gospodari u svom domu, nego što je starostvovao u Savezu. Bezbroj je raznih prilika, u kojima je pomagao svojim odličnim uticajem i svojim autoritetom. Nije bilo pitanja, koiega se u interesu Sokolstva nebi latio energijom i voljom, koja dolikuje samo pravom Sokolu. Jedva je minuo Maribor, a već se bližao Osijek, i ni zanj se još nisu dovršili početni radovi, a već nas zove na veliko sokolsko slavlje, na ljubljanski slet god. 1922. I još nije ni završen sav organizatorski rad u našem Savezu, a već je iskrsnuo Čehoslovačko-jugoslovenski sokolski

